

ES dzimumu līdztiesība sasniedz jaunu pagrieziena punktu: vai progress paātrinās?

Pirms desmit gadiem EIGE ieviesa Dzimumu līdztiesības indeksu kā dzimumu līdztiesības *status quo* rādītāju ES. Katrā izdevumā tika izdarīts vairāk vai mazāk vienāds secinājums: progress notiek gliemeža tempā. Tomēr šā gada izdevumā ir vērojams **lielākais ikgadējs kopējā rādītāja pieaugums indeksa vēsturē**: ES ir sasniegusi 70,2 punktus no 100 punktiem!

Taču, kā vienmēr, zem šiem skaitļiem slēpjas daudz kas cits, un aina ir daudz niansētāka.

“Gadu gaitā ES ir panākusi progresu dzimumu līdztiesības jomā. Taču mēs arī apzināmies, ka ar to nepietiek un ieguvumi ir trausli. Šobrīd tikai Zviedrija, kuras indeksa rādītājs ir lielāks par 80 punktiem indeksā, ir nonākusi tuvāk dzimumu līdztiesībai. Zviedrijā dzīvo tikai 2 % ES iedzīvotāju. Vienmēr atradīsies attaisnojums, kāpēc dzimumu līdztiesības jautājumiem tiek piešķirta mazāka prioritāte. Mēs to nevaram pieļaut. Mums ir jārikojas nekavējoties. Kopā — visos līmeņos. Un mums ir jāsvin uzvaras. Neatkarīgi no mēroga. Tas ir tas, kas mūs turpinās virzīt #3StepsForward.” *Carlien Scheele, EIGE direktore*

70,2 punktu analīze — nedrīkst ļauties pašapmierinātībai

Valstis ar labākajiem rādītājiem, piemēram, Zviedrija, Nīderlande un Dānija, joprojām ir indeksa augšgalā, kā tās ir bijis jau vairāk nekā desmit gadus.

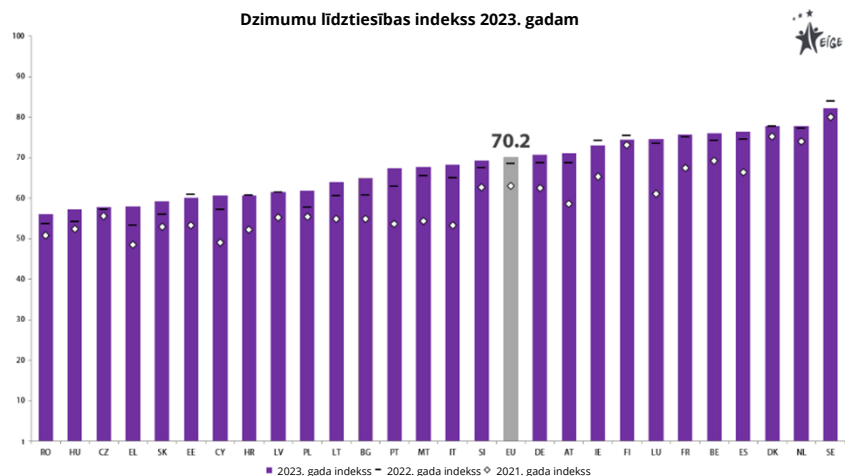
Tomēr vai nu šo valstu progress ir apstājies, vai arī tās ir piedzīvojušas punktu kritumu, kā tas vērojams tādās valstīs kā Somija vai Francija. Tas skaidri parāda, ka ieguvumus nevar uzskatīt par pašsaprotamiem. Tie ir jānostiprina un jāatbalsta ar pasākumiem, lai saglabātu progresu.

No otras puses, mēs redzam tādas valstis kā Itālija, Portugāle, un Malta, kuras, lai gan to rādītāji ir zem ES vidējā rādītāja, pēdējos desmit gados ir ievērojami uzlabojušas dzimumu līdztiesību. Tātad, ja valstis ievieš pasākumus, progress paātrinās.

Tuvāks skatījums uz pārmaiņām

Par laiku — neapmaksāts aprūpes darbs starp sievietēm un vīriešiem joprojām ir nevienmērīgs

Sieviešu un vīriešu aprūpes darba atšķirība samazinās. Bet ne tāpēc, ka vīrieši uzņemas vairāk aprūpes darbu. Sievietes dara mazāk. Šīs pārmaiņas varētu veicināt palīgtehnoloģijas, piegādes mājās pakalpojumi vai sieviešu nodarbinātības palielināšana. Taču tehnoloģijas var atbalstīt tikai dažas pārmaiņas, daļu aprūpes pienākumu uzticot ārpuskalpojumu sniedzējiem. Lai sasniegtu pēdējo mērķi, būs nepieciešamas strukturālas pārmaiņas — kā saka ekonomikas profesore un 2023. gada Nobela prēmijas laureāte *Claudia Goldin*: “Mēs nekad nepanāksim dzimumu līdztiesību, kamēr nebūsim panākuši arī pāru vienlīdzību.”

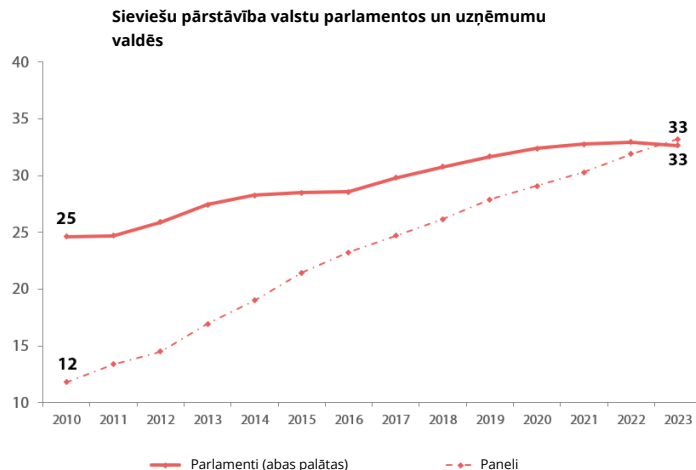

Spiediens uz varu — progress uzņēmumu valdēs, ne tik daudz valstu parlamentos

Pirmo reizi desmit gados sieviešu skaits parlamentos un viņu skaits valdēs ir sasniedzis 33 %.

Tiesību akti paver ceļu būtiskām pārmaiņām. Astonās ES dalībvalstīs ar likumu noteiktās kvotas palīdzēja pārvarēt “stikla griestus” uzņēmumos, nodrošinot vairāk sieviešu vadošos amatos, tādējādi ieviešot vairāk inovāciju, radošuma un produktivitātes uzņēmumu valdēs. Cerams, ka pagājušajā gadā pieņemtā direktīva par dzimumu līdzsvaru uzņēmumu valdēs saglabās šo dinamiku un radīs papildu ietekmi uz citām ES dalībvalstīm.

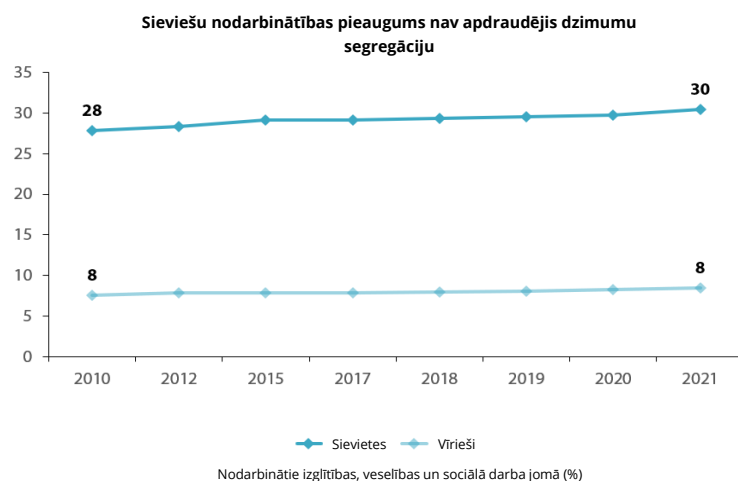
Tagad mums ir vajadzīga mērķtiecīgāka rīcība parlamentos, lai paātrinātu progresu politiskajā jomā, jo īpaši saistībā ar Eiropas Parlamenta vēlēšanām 2024. gadā.

Darbs, kas jāizdara — dzimumu segregācija darba tirgū nav mainījusies ne par mata tiesu

Ir panākts progress darba jomā, jo īpaši attiecībā uz elastīga darba iespējām. Tomēr pārsteidzoši, ka darba tirgū joprojām ir vērojama tāda pati dzimumu segregācija kā pirms 10 gadiem.

Attīstoties digitālajai un zaļajai pārejai, tiek radītas arvien vairāk jaunu darbvieta, kurās nepieciešama pārkvalificēšanās un kvalifikācijas celšana, lai apmierinātu jaunās un mainīgās darba tirgus prasības. Sievietes nav tik iesaistītas, kā tās varētu būt. Viņas soli pa solim tuvojas dabaszinātņu, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas (STEM) profesiju pieprasījumam, bet vīriešu īpatsvars izglītības, veselības un labklājības (EHW) profesijās ir palicis nemainīgs. Zaļā pārkārtošanās ne tikai radīs pieprasījumu pēc STEM prasmēm, bet arī radīs jaunas prasības aprūpes nozarē, kurā trūkst cilvēku.

Līdz finiša taisnei vēl tālu?

Šī gada Dzimumu līdztiesības indekss liecina, ka progress ir iespējams, taču tas joprojām ir trausls, ja netiek atbalstīts ar pasākumiem visās dzīves jomās visās ES dalībvalstīs. Darbs vēl nav pabeigts. Mums ir jāturpina. Pārvarēt šo attālumu nozīmē, ka ir vajadzīga starpnozaru perspektīva, jo īpaši klimata pārmaiņu jomā, kur dzimumu atšķirības izjūt dažādi indivīdi un grupas. Zināšanas aizved pie pārmaiņām.

Plašāka informācija par dzimumu līdztiesības indeksu ir pieejama šeit. [saite:

<https://eige.europa.eu/gender-equality-index>]

Lasiet Dzimumu līdztiesības indeksa 2023. gada ziņojumu šeit [saite:<https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2023-towards-green-transition-transport-and-energy>]

Uzziniet vairāk par *EIGE* koncentrēšanos uz #3StepsForward virzienā uz zaļu un dzimumlīdztiesīgu Eiropu šeit.

[<https://eige.europa.eu/newsroom/green-deal-and-gender-equality>]

Pieļūve valstu profiliem šeit [saite:

[<https://eige.europa.eu/sites/default/files/2023countryfactsheets.zip>]